

Interview met fotografe Désirée van Hoek

*"Op een gegeven moment moet je gewoon
meer zintuigen gaan gebruiken"*

Al heel lang liep ik met het idee rond om Maarten Biesheuvel te fotograferen. Hij is altijd open geweest over zijn aandoening. Toen ik voor het beeldboek-project van de RVS mijn idee daarover ging uitschrijven, viel het allemaal in elkaar. Het bouwt voort op wat ik eerder heb gedaan.

De afgelopen jaren heb ik veel in Los Angeles rondgelopen. Ik keek naar de manieren waarop mensen wonen. Een man had op een paar vierkante meter een soort huisje gecreëerd, altijd op dezelfde plek. Hij maakte een soort huiselijkheid, met een lamp, al was er geen stopcontact waar hij de stekker in kon stoppen. Soms had hij zijn plek heel geordend, soms was het er een enorme puinhoop. Gaandeweg zag ik dat vaker. Toen vroeg iemand mij of ik wel eens op Skid Row was geweest. Ik had daar wel van gehoord, van Amerikaanse fotografen uit de jaren dertig zoals Dorothea Lange die de crisis hebben vastgelegd. Skid Row was overweldigend, fascinerend. Op een heel klein oppervlakte wonen 1500 mensen op straat.

Ik ben eerst terug gegaan naar Nederland, maar bleef bezig met hoe mensen daar leven, wonen, spullen ordenen. Ze zijn wel dakloos, maar het zijn geen zwervers. Anders dan dieren hebben mensen spullen. Hoe iemand woont, zegt toch veel over iemand. Als je in zo'n ellendige toestand zit, wil je toch een vaste plek hebben en zoek je kennelijk ook regelmaat. Ook daklozen willen naar iets terug kunnen keren, al is het maar naar een slaapzak die ze ergens uit kunnen rollen. Als je maar rond blijft dolen, wanneer stopt dat dan? Ik heb ook altijd gedacht, dat het eigenlijk ieder van ons ook kan gebeuren, dat het ook dichtbij ons is. Als je een paar rake klappen krijgt en niet genoeg vrienden om je heen hebt.

Ik vroeg aan hen, wat vind je het belangrijkste? Dat was eerst eten, dan vaak een dak boven het hoofd, en daarna hoe ze eruit zien. Sommige van deze mensen zagen er erg mooi uit. Dan staat iemand daar, rug tegen de muur, met een heel mooie blouse aan. Ik kan me dat voorstellen, dan voel je nog waardigheid, dat maakt je mens. Mensen hebben zo'n kracht.

Hoe ben je te werk gegaan voor deze opdracht voor de RVS?

Dat ordenen zie je in zekere zin bij Maarten Biesheuvel ook. Hij heeft natuurlijk heel veel boeken, dat is niet heel bijzonder. Wat mij in zijn huis opviel, waren de foto's, bijvoorbeeld die bij zijn bed. Hij vertelde dat hij vaak depressief was, "en dan lig ik weer maanden in dat bed". Dat bed vond ik het mooiste beeld, die muren daar. Einstein, Marilyn Monroe, daar was hij in zijn jeugd verliefd op geweest. Zijn ouders, en boten, zijn vader deed iets met boten. Hij zelf was met de boot naar Amerika geweest. Het hing daar allemaal, dat is zo veelzeggend, die plaatjes, daar.

Als je kijkt naar jouw fotoserie in het beeldboek, wat is dan het verhaal dat jij te vertellen hebt?

De geest werkt zo bijzonder. Maarten Biesheuvel noemt zichzelf krankzinnig. Maar krankzinnigheid vind ik ergens ook wel heel fijn. Misschien wil ik ook wel de schoonheid daarvan laten zien. Niet dat hele normale. Want wat is gekte? Daar komen heel mooie dingen uit voort. Soms denk ik ook wel:

had ik maar iets meer gekte in mijn hoofd. Bij Maarten Biesheuvel is het zo extreem dat het ook heel naar kan zijn. Dat is de keerzijde.

Het is mooi aan kunst of literatuur om te zien hoe iemands geest werkt. Dat er heel veel variaties zijn. Wij schuiven allemaal keurig de stoel onder de tafel, maar waarom? We zijn allemaal zo geconditioneerd. Het is heel fijn dat er mensen zijn die anders denken. Dat is minder saai, en ook heel fijn dat mensen met andere oplossingen komen. Daar kan ik veel schoonheid in zien.

Wat zou je de minister willen meegeven?

De zorg staat op allerlei manieren onder zware druk. Het is goed als een bestuurder zelf ook achter de voordeur gaat kijken. Op een gegeven moment moet je gewoon meer zintuigen gaan gebruiken. Dan zie je hoe het daar is, hoor je wat er gebeurt en ruik je hoe het daar ruikt. Mensen moeten weten wat er echt speelt in de samenleving en daar ook contact mee hebben. Anders blijf je in je mythe hangen.